

Sepa-muutokset Tilituki Pro -ohjelmassa

Tilituki Pro –ohjelman varsinainen Sepa-päivitys tehtiin versiossa 2011.2. Siirtymäkauden pankkisiirrot ja joitakin muita Sepa-muutoksia on otettu käyttöön jo aiemmin.

Sepasta lyhyesti:

Sepa (Single Euro Payments Area) tarkoittaa yhtenäistä euromaksualuetta eli pankkijärjestelmien yhdenmukaistamista EU-alueella. Tämä aiheuttaa suuria muutoksia Suomen maksujärjestelmiin ja sen seurauksena kaikkien yritysten ja yksityisten laskutukseen ja laskujen maksuun:

- Suomalaiset tilinumerot korvataan pidemmällä väliviivattomilla IBAN-tilinumeroilla. Tilinumeron lisäksi tarvitaan tiliin liittyvä pankkikohtainen SWIFT-koodi, joka yksilöi asiakkaan pankin.
- Myyntilaskun pankkisiirtolomakkeena käytetään tällä hetkellä ns. siirtymävaiheen pankkisiirtoa, jossa on sekä vanha suomalainen maksun saajan tilinumero että IBAN-tilinumero. Myöhemmin siirtymävaiheen pankkisiirtolomake korvataan lomakkeella, jolta suomalainen tilinumero puuttuu kokonaan.
- Laskun alareunaan tulostuva pankkiviivakoodi muuttuu. Viimeistään 31.10.2011 viivakoodiin sisältyvä suomalainen tilinumero on korvattava IBAN-tilinumerolla. Viivakoodi säilyy saman näköisenä ja voidaan lukea samalla viivakoodinlukijalla kuin ennenkin, kunhan maksajan maksuohjelmisto tunnistaa uuden viivakoodimuodon.
- Lasku voi sisältää maksuviitteen joko suomalaisessa muodossa (viitteessä enintään 20 numeroa, ei kirjaimia) tai kansainvälisenä RF-viitteenä (alussa kirjaimet RF + kaksi tarkistenumeroa + suomalainen viitenumero). Suomalaisen viitenumeron poistumisesta ei ole päätöksiä. Vuonna 2011 harvan maksajan maksujärjestelmä tunnistaa RF-viitettä, joten sitä ei yleensä kannata ottaa vielä käyttöön. Laskua maksettaessa RF-viitteen voi tarvittaessa muuttaa suomalaiseksi viitteeksi ottamalla sen alusta pois kirjaimet RF ja kaksi seuraavaa numeroa, jos oma maksuohjelmisto ei vielä tunnista RF-viitettä. Näin jäljelle jää suomalainen viitenumero.
- Jos laskulla käytetään RF-viitettä, myös laskun alareunan pankkiviivakoodi sisältää maksuviitteen RF-muodossa.
- Ostoreskontraohjelmien käyttämä suomalainen LMP-maksuaineistomuoto korvataan Pain-maksuaineistomuodolla. Tällä hetkellä käytössä ovat aineistomuodot Pain.001.001.02 ja uudempi Pain.001.001.03. Vanhan suomalaisen LMP-aineistomuodon käyttö päättyy 31.10.2011.
- Maaliskuussa 2011 OP-ryhmä otti vastaan sekä Pain.001.001.02 että Pain.001.001.03 – aineistomuotoja. Pain-aineistoja voi välittää pankkiin Kultalinkki 7 –ohjelmalla, jolla ei voi välittää vanhoja LMP-aineistoja. Vanhemmalla Kultalinkki 6 –ohjelmalla taas voi välittää LMP-aineistoja, mutta ei mitään Sepa-muotoisia Pain-aineistoja.
- Maaliskuussa 2011 Pain.001.001.02-aineistoja ottivat vastaan mm. OP, SP, POP ja Nordea. SP ja POP alkavat todennäköisesti ottaa Pain.001.001.03-aineistoja vastaan vuoden 2011 lopulla.

- Toistaiseksi mikään pankkiryhmä ei ole ilmoittanut lopettavansa vanhemman Sepa-muotoisen Pain.001.001.02-aineistomuodon välittämistä. Asiakkaan kannalta ei ole merkitystä, onko käytössä 02 vai 03-muoto. Ratkaisu on syytä tehdä sen mukaan, millaista aineistoa pankki voi ottaa vastaan. Tilituki Pro osaa muodostaa sekä LMP, Pain02 että Pain03-aineistoja.

Sepa-muutokset Tilituki Pro -versiossa 2011.2:

- Päivitysajo lisää asiakasrekisteriin IBAN-tilinumerot niille asiakkaille, joille ei ole tallennettu IBANia mutta on suomalainen tilinumero. Omiin perustietoihin IBANia ei tuoda automaattisesti vaan se on itse tallennettava *Omat pankkitilit* –näytöllä, jos sitä ei ole aiemmin tallennettu.
- Yrityksen Perustietojen *Laskutus*-kielekkeelle on lisätty IBAN-tilinumeron valinta laskun alareunan pankkiviivakoodiin.
- Yrityksen Perustietojen *Laskutus*-kielekkeelle on lisätty kansainvälisen RF-viitteen käyttöönottomahdollisuus laskulle ja pankkiviivakoodiin.
- Yrityksen Perustietojen *Ostoreskontra*-kielekkeelle on lisätty Sepa-maksuaineiston käyttöönottomahdollisuus (Pain.001.001.02 tai Pain.001.001.03).
- *Omat pankkitilit* –näytölle on lisätty mahdollisuus asettaa tietty pankkitili tietyn tapahtumalajin oletusmaksutiliksi. Tämän asetuksen perusteella ohjelma esitäyttää maksutilin, kun laskua tallennetaan ostoreskontraan. Sepaan siirryttäessä tämä asetus kannattaa yleensä ottaa käyttöön.
- Sepa-maksuaineistot voivat sisältää LMP-aineistoista poiketen useita eräpäiviä ja useita maksutilejä saman aineiston sisällä.
- Ostoreskontraan voidaan tallentaa sekä suomalaisia viitenumeroita että RF-viitteitä.

Sepa-muutosten käyttöönotto laskutuksessa:

1. Tarkista, että *Omat pankkitilit* –näytöllä on jokaisella pankkitilillä tallennettuna myös IBAN ja SWIFT. Kun menet IBAN-kentän lävitse, ohjelma tarkistaa IBANin oikeellisuuden ja pyytää tarvittaessa korjaamaan. IBAN tallennetaan ilman välilyöntejä. Ohjelma lisää välilyönnit tarvittaessa tulostuksessa tilinumeroon.
2. Mene *Yrityksen perustiedot* –näytön *Laskutus*-kielekkeelle. Valitse *Viivakoodin ja sähköisen laskutuksen pankkitili*. Jatkossa tätä tiliä käytetään saajan pankkitilinä laskun alareunan pankkiviivakoodissa ja sähköisessä laskutuksessa, joissa voi olla vain yksi saajan pankkitili. Laskulle tulostuu vanhaan tapaan max. 4 pankkitiliä sen mukaisesti, miten olet rastittanut niiden tulostustiedot *Omat pankkitilit* –näytöllä. *Viivakoodin ja sähköisen laskutuksen pankkitili* -asetus on tehtävä viimeistään 31.10.2011.
3. *Yrityksen perustiedot* –näytön *Laskutus*-kielekkeellä ei yleensä kannata rastittaa RF-maksuviitettä käyttöön, koska se voi toistaiseksi vaikeuttaa laskun maksamista.

Sepa-muutosten käyttöönotto ostoreskontrassa:

1. Tee pankin kanssa sopimus Sepa-muotoisen Pain-maksuaineistomuodon käyttöönotosta. Varmista samalla, pitääkö sinun päivittää pankkiohjelmasi ja mitä Pain-muotoa pankki ja pankkiohjelma osaavat käyttää. Aineistomuoto voi olla joko Pain.001.001.02 tai Pain.001.001.03.
2. Tarkista Tilituki Pron *Omat pankkitilit* –näytöllä, että jokaisella pankkitilillä on tallennettuna myös IBAN ja SWIFT. Kun menet IBAN-kentän lävitse, ohjelma tarkistaa IBANin oikeellisuuden ja pyytää tarvittaessa korjaamaan. IBAN tallennetaan ilman välilyöntejä. Ohjelma lisää välilyönnit tarvittaessa tulostuksessa tilinumeroon.
3. Tarkista *Omat pankkitilit* –näytöllä, että *Pankin asiakastunnus* vastaa sitä tunnusta, joka on pankin kanssa tehdyssä sopimuksessa. Tunnus on voinut vaihtua pankin sopimuksessa siirryttäessä LMP-muodosta Pain-muotoon. Jos tunnus ei vastaa sopimusta, pankki hylkää maksuaineiston.
4. Tee *Omat pankkitilit* –näytöllä oletusmaksutili-asetukset. Tämän perusteella ohjelma esitäyttää maksutilin, kun laskua tallennetaan ostoreskontraan. **Sepa-aineistoilla maksupankkitili pitää tallentaa erikseen jokaiselle laskulle** ja oletusmaksutili-asetus helpottaa työtä huomattavasti.
5. Mene *Yrityksen perustiedot* –näytön *Osoitetiedot*-kielekkeelle. Varmista siellä näkyvä *Y-tunnus* ja yrityksen *Virallinen nimi*. Nämä tiedot ovat pakollisia Pain-maksuaineistojen luonnissa. Virallisen nimen kirjoitusasulla ei ole merkitystä, mutta se näkyy maksuaineistossa aineiston lähettäjänä.
6. Mene *Yrityksen perustiedot* –näytön *Ostoreskontra*-kielekkeelle. Valitse maksuaineiston tyyppi. Tyyppi voi olla joko Pain.001.001.02 tai Pain.001.001.03 sen mukaan, kumpaa muotoa pankki ja pankkiohjelma käyttää.
7. Jos et lähetä maksuaineistoa selaimella käytettävällä nettipankilla vaan erillisellä pankkiohjelmalla (esim. OP:n Kultalinkki), määrittele *Ostoreskontra*-kielekkeellä *Maksuaineistoa luotaessa käynnistettävä pankkiohjelma*. Asetus ei ole pakollinen. Useimmilla pankeilla aineisto lähetetään nykyisin nettipankilla, mutta OP:llä on käytettävä Kultalinkki-ohjelmaa.

8. Jos pankkiohjelmasi vaatii maksuaineistoille aina saman vakiotiedostonimen, tallenna haluamasi tiedostonimi *Ostoreskontra*-kielekkeen kohtaan *Maksutiedoston nimi*. Yleensä tämä kohta kuitenkin jätetään tyhjäksi, jolloin tiedostonimi on automaattisesti muotoa *Pain_pvm_klo.xml*. Tiedostonimi näkyy mm. maksuaineiston luonnissa tulostuvassa *Maksettavat laskut* –tulosteessa. Automaattista tiedostonimeä käytettäessä pankkiohjelmalla voi lähettää samalla kertaa useita maksuaineistoja.

Pankkiviivakoodin eri versiot:

Laskutusohjelma tulostaa myyntilaskun alareunaan ns. pankkiviivakoodin, joka sisältää laskun maksamisessa tarvittavat tiedot: saajan tilinumeron, maksuviitteen, eräpäivän ja laskun loppusumman. Tämä helpottaa huomattavasti laskun maksamista, jos maksajan käytössä on viivakoodinlukija.

Viivakoodissa käytettävä tilinumero määritellään laskutuksen perustiedoissa. 31.10.2011 saakka viivakoodissa saa halutessaan käyttää vanhaa suomalaista tilinumeroa. Sepa-määritysten mukaisen IBAN-tilinumeron käyttö viivakoodissa on välittömästi mahdollista ja 31.10.2011 alkaen pakollista.

Pankkiviivakoodi sisältää maksuviitteen siinä muodossa, jossa se muutenkin näkyy laskulla. Viite voi siis olla vanhassa suomalaisessa muodossa (viitteessä enintään 20 numeroa, ei kirjaimia) tai kansainvälisenä RF-viitteenä (alkussa kirjaimet RF + kaksi tarkistenumeroa + suomalainen viitenumero). RF-viitteen käyttö on toistaiseksi hyvin harvinaista ja sen käyttöönottoa kannattaa harkita tarkasti, koska se saattaa häiritä laskun maksamista. Yleisohjeen mukaan maksaja voi tarvittaessa käsitellä laskulla olevan RF-viitteen suomalaisena viitteenä poistamalla sen alusta kirjaimet RF ja niiden jälkeiset kaksi numeroa.

Käytetyn tilinumeron ja viitenumeromuodon valinta vaikuttaa pankkiviivakoodiin seuraavasti:

1. Käytössä suomalainen tilinumero + suomalainen viite: Pankkiviivakoodi versio 2 (yleisin muoto maaliskuussa 2011, käyttöaika päättyy 31.10.11)
2. Käytössä IBAN-tilinumero + suomalainen viite: Pankkiviivakoodi versio 4 (yleisin muoto 31.10.2011 jälkeen)
3. Käytössä IBAN-tilinumero + RF-viite: Pankkiviivakoodi versio 5 (harvinainen v. 2011)

Kaikki viivakoodiversiot näyttävät silmin katsoen samalta ja ne voi lukea samalla viivakoodinlukijalla. Jos maksajan maksuohjelmisto ei vielä hallitse uudempaa viivakoodimuotoa, sen käyttö voi hankaloittaa laskun maksua. Koska viimeistään 31.10.2011 on kuitenkin otettava käyttöön IBAN-tilinumero, voitaneen suositukseksi pitää em. 2-vaihtoehtoa eli ottaa käyttöön välittömästi IBAN-tilinumero mutta käyttää edelleen suomalaista viitenumeroa.

Tarkista muutosten jälkeen viivakoodi esim. pankkiohjelmalla ennen kuin lähetät laskuja asiakkaille. Tulosteen on oltava siisti ja selkeä, jotta viivakoodi voidaan helposti lukea.

Sepa-maksuaineiston luonti ostoresskontrassa:

Reskontralla voidaan luoda Sepa-muotoinen Pain-maksuaineisto, joka lähetään pankkiin pankin kautta saatavalla pankkiyhteysohjelmalla. Tilituen kannalta kyseessä voi olla yhtä hyvin joko erillinen pankkiohjelma tai internetselaimella käytettävä "nettipankki", kunhan sen kautta voi lähettää standardimuotoisia reskontra-aineistoja.

Reskontra voi luoda Sepa-standardin mukaisia maksuaineistoja (Pain.001.001.02 tai Pain.001.001.03). Käytettävä aineistomuoto valitaan yrityksen perustiedoissa. Aineistomuodon voi valita sen mukaan, millaisia aineistoja pankkiohjelma pystyy lähettämään ja pankki ottamaan vastaan. Pain02 ja Pain03-muodot ovat melko samanlaisia ja kumpaa tahansa voi käyttää. Maaliskuussa 2011 uudempaa 03-muotoa otti vastaan OP, 02-muotoa ottivat vastaan ainakin OP, SP, POP ja Nordea.

Maksuaineiston luonti käynnistyy ostoresskontran yläreunan Luo maksuaineisto -painikkeella.

The screenshot shows the 'Sepa-maksuaineisto luonti' window. The title bar indicates 'Sepa-maksuaineisto luonti (Pain.001.03)'. The window has three buttons: 'Luo maksuaineisto', 'Luo aineisto ja käynnistä pankkiohjelma', and 'Peruuta'. There is also a checkbox 'Näytä vain maksamattomat'.

The main table lists selected invoices (Valittu TI) with columns for 'Saaja' (recipient), 'Tila' (status), 'Yhteensä' (total), and 'Maksetaan' (paid). The table contains five rows, with rows 6 and 7 highlighted in yellow. Row 6 is selected with a checkmark.

Valittu TI	Saaja	Tila	Yhteensä	Maksetaan
☐ R1	0 81 Maatalouskauppa Oy	MAKSUSSA	125,00	0,00
☐ R1	0 81 Maatalouskauppa Oy	MAKSUSSA	100,00	0,00
☐ R1	5 24.03.2011 FI149 5000 9420 0287 30 Softsalo	MAKSUSSA	10,00	0,00
☒ R1	6 25.03.2011 FI13 5000 1520 0000 81 Maatalouskauppa Oy	MAKSAMATTA	100,00	100,00
☒ R1	7 24.03.2011 FI13 5000 1520 0000 81 Maatalouskauppa Oy	MAKSAMATTA	10,00	10,00
☐ R1	8 21.03.2011 FI13 5000 1520 0000 81 Softsalo	MAKSUSSA	100,00	0,00

Below the table, there is a summary section showing 'Tililtä' (from account) and 'yhteensä' (total) for two invoices, totaling 2 invoices for 110,00 EUR.

At the bottom, there are fields for 'Maksu-tiedosto' (Payment file) and 'Kansioon' (Folder). The 'Maksu-tiedosto' field contains 'Pain_24.03.2011_14.55.22.xml' and the 'Kansioon' field contains 'C:\APU\'. There are also checkboxes for 'Vaihda valittuihin maksutiliksi', 'Vaihda valittuihin maksupäiväksi', 'Vaihda vanhentuneiden eräpvm', 'Tulosta maksuaineisto', and 'Luodaan maksuviennit kirjanpitoon'.

Callouts provide instructions: '2. Luo maksuaineisto' points to the 'Luo maksuaineisto' button; '1. Valitse maksettavat laskut' points to the selected row in the table; 'Näillä voi vaihtaa vielä maksutiliin tai maksupäivän' points to the 'Vaihda valittuihin maksutiliksi' and 'Vaihda valittuihin maksupäiväksi' fields; 'Määrittele kansio, jonne Tilituki luo aineiston ja josta pankkiohjelma noutaa sen.' points to the 'Kansioon' field; 'Maksuviennit kopioidaan kirjanpitoon samalla hetkellä, kun maksuaineisto luodaan.' points to the 'Luodaan maksuviennit kirjanpitoon' checkbox; and 'Maksuaineisto kannattaa aina tulostaa' points to the 'Tulosta maksuaineisto' checkbox.

1. Valitse maksettavat laskut yläreunan taulukosta napsauttamalla hiirellä *Valittu*-rastikohtaa.
2. Luo maksuaineisto napsauttamalla *Luo maksuaineisto* -painiketta. Jos haluat, että ohjelma käynnistää lopuksi pankkiohjelman, napsauta *Luo aineisto ja käynnistä pankkiohjelma* -painiketta. Käynnistettävä pankkiohjelma määritellään yrityksen perustiedoissa.
3. Kun olet siirtynyt pankkiohjelmaan, valitse reskontrassa luomasi maksuaineisto lähetettäväksi. Osuuspankin Kultalinkki-ohjelman 7-versioissa reskontrassa luodut Pain-aineistot valitaan lähetettäväksi toiminnolla *Palvelut/Lähetä* muiden ohjelmien tekemiä aineistoja. Kultalinkissä

pitää valita lähetettävän aineiston tyyppiä Pain.001.001.03, jos Tilituen perustiedoissa on valittu käyttöön tämä aineistomuoto tai Pain.001.001.02, jos Tilituen perustiedoissa on valittu käyttöön se muoto.

Vanhemmasta LMP-aineistomuodosta poiketen yksi Sepa-maksuaineisto voi sisältää myös eri maksutilejä ja eri eräpäiviä. Siksi jokaiselle laskulle kannattaa valita maksajan pankkitili jo siinä vaiheessa, kun lasku tallennetaan reskontraan. Jos *Omat pankkitilit* –toiminnolla on merkitty jokin pankkitili tietyn tositelajin oletusmaksutiliksi, ohjelma esitäyttää itse maksajan pankkitilin.

Maksuaineistoa luotaessa ohjelma näyttää taulukon alapuolella maksuun valittujen laskujen yhteismäärät maksupäivittäin ja maksutileittäin. Maksutiliä ja eräpäivää voi halutessaan muuttaa vielä tässä vaiheessa.

Maksuaineiston tulostaminen paperille on suositeltavaa ja helpottaa huomattavasti kirjanpito-mapin käyttöä. Tuloste sisältää mm. maksuaineistossa olevien laskujen reskontran tositenumeron ja kirjanpidon tositenumeron. Tulosteen yläreunasta on myös helppo tarkistaa, että valitsee pankkiohjelmassa oikean tiedoston lähetettäväksi.

Tarkempia ohjeita aineistojen nimeämisestä ja maksuun liittyvistä asioista on pankkiohjelmien ohjekirjoissa. Reskontra pyrkii käyttämään samoja vakiintuneita nimeämistapoja yms. kuin pankkiohjelmatkin. Eri pankkiohjelmat kuitenkin poikkeavat toisistaan.

Huom!

V. 2011 Sepa-maksuaineistojen välitys on vielä uutta ja ongelmia voi esiintyä niin pankin järjestelmissä kuin reskontra-aineistoissakin. Tee aluksi testimaksu omalle pankkitilillesi ja testaa asetusten oikeellisuus. Tarkista aina maksuaineistojen sisältö ja että maksut on todella veloitettu tililtä! Ohjelmaa on testattu monin eri tavoin, mutta ohjelman tekijät eivät vastaa mahdollisista ongelmatilanteista tai niiden seurauksista millään tavalla. Mahdollisissa ongelmatilanteissa kannattaa ottaa yhteys Softsalon ohjelmatukeen.

Kun reskontralla maksetaan laskuja, on syytä tulostaa maksuaineisto paperille ja liittää tämä tuloste osaksi kirjanpitoaineistoa. Yhdenkertaisessa kirjanpidossa tulosteen ja kaikki siihen sisältyvät laskut voi yleensä nittoa yhteen ja liittää sellaisenaan tositemappiin. Näin jokaiseen aineiston laskuun ei tarvitse välttämättä kirjoittaa lainkaan tositenumeroita, koska tuloste erittelee laskujen tiedot.